

KIRÁNDULÁS A TUDÁS VILÁGÁBAN

V. ILLYÉS MULTIDISZCIPLINÁRIS
KONFERENCIA

Hallgatói konferencia a természet jegyében

Online absztraktkötet

HELYSZÍN

Budapest, 1075

Kazinczy u. 23-27.

IDŐPONT

2019. május.4.

10:00-16:00

Tartalomjegyzék

SZEKCIÓK

Vallás és kultúra

Bali Bettina

Béni Brigitta Anett

Molnár Attila Gergely

Molnár Erik

Szűcs Bernadett

Földrajztudomány és geográfia

Keszthelyi Ákos

Konkoly Sándor

Magyari Sándor István

Tuza Benedek

Varga Dalma

Jog- és államtudomány

Budai Mihály Egon

Csibor Ferenc

Hellenbarth Virág Kornélia

Karácsony Dávid - Lengyel Rita

Kiss Rebeka

Politika- és történelemtudomány

Bordás Bertalan

Boreczky Katalin

Elter Norbert

Kovács Blanka

Sipos Balázs

Irodalom és kommunikáció

Cser Nóra

Hegedűs Hanga

Santavecz Anita

Török Márk Werner

ISSZK

Gyuk Izabella

Makovics Gábor

Parák András Sándor

Zelena Dorina Lilla

Természettudományok

Hidas András

Nagy Anikó Zsuzsanna

Plasztkó Noel László

További érdekességek

Czinder Vendel Bence

Érsek Csenge

Herczeg Zoltán

Santavecz Anita

Vendégelőadóink

Orvos-Tóth Noémi

Dr. Márkus Eszter

Vallás és kultúra szekció

BALI BETTINA

Magyarországi zsinagógák átfunkcionálása

A kutatás témája alapvetően építészettörténeti, melyhez társadalomtörténeti nézőpontból közelít. Egy eddig kevésbé figyelt területre: az épületek átfunkcionálására koncentrált, szűkebb területe az egyházi építészet.

A magyarországi zsinagóga-átfunkcionálások néhány példáján keresztül bemutatja egyrészt a zsidóság történetének vonatkozó részeit, feltárva az épületek által indukált társadalmi változásokat, továbbá az átalakítás mögött felfedezhető politikai, tervezői és a helyi közösségek szintjén létező érdekeket, melyek sokszor lényegesen eltérnek egymástól. Másrészt az átfunkcionálás építészettörténeti és ikonológiai jelentőségére igyekszik rávilágítani, mivel a felhasználás megváltozásával jelentősen módosul az épületek fizikai és eszmei jellege egyaránt, jóllehet ez kívülről sokszor alig fedezhető fel.

Egy épület mindekor a történelem lenyomata, ezért lehet különösen érdekes, ha megnézzük, hogy különböző korokban milyen felhasználás mutatkozik a legmegfelelőbbnek a város lakosai számára, így minden egyes funkció egy-egy réteget képez, ezáltal az épület egésze ma már sokkal többet tud mesélni, mintha ezeket a rétegeket egymástól függetlenül tekintenénk. Ezért a zsinagógák tanulmányozása kiegészül helytörténeti vizsgálattal is, hiszen a városképbe illeszthető fel az épületek jelentősége és azok összefüggése a helyi közösségek mindennapjaival, hagyományaival. Tovább tárgyva a nézőpontot a kutatásban helyet kap a szakralitás szerepének modern ill. legújabb kori változásaira való kitekintés, mely mind az izraelita vallásnak, mind Európa keresztény kultúrájának meghatározó eleme, és legjobban a szakralis épületek hívják fel rá a figyelmet.

MOLNÁR ATTILA GERGELY

A tudatmódosítás kultúrtörténete

A meditációs praxisok az emberi történelem során sokszor, sok különböző földrajzi helyen is megjelentek. Nagy kérdés, hogy a tudat művelésének képessége faji sajátosság, vagy pedig valamilyen egyszer kifejlődött, és azóta fennmaradt ismeret. Mivel a praxisoknak megszámlálhatatlanul sok formája ismert, itt mindössze néhányat veszek számba ezek közül: az indiai jógius és buddhista gyakorlatokat, a korai kereszténység gyakorlatait, valamint a modern pszichiátriában alkalmazott, meditációs gyakorlatok felhasználásával kialakított terápiás eljárásokat. A rendelkezésre álló keretek nem teszik lehetővé pl. a sámánizmus, a zsidó misztika, a muszlim szúfi vizsgálatát, de feltételezhetjük, hogy ezek bevonása nem változtatná meg gyökeresen a következtetéseket. Az alkalmazott megközelítés egyrészt a különböző meditációs technikák módszertani összevetésén, másrészt a jelenleg ismert, feltárt élettani hatásán, harmadrészt ezek történeti hátterének vizsgálatán alapul. Lényeges megemlíteni azt, hogy bár a meditációról fennmaradt ismereteink nagyrészt különböző vallási kontextusban állnak rendelkezésre, belátható, hogy a konkrétumok szintjén ez valóban lényegtelenül válik: a végső célja midegyiknek az emberi szenvedés valamilyen értelemben vett csökkentése. Ennek megfelelően vizsgálándók ezek a praxisok a mindenkori ember testhez, szenvedéshez, tudathoz, öregséghez, halálhoz való viszonyának a fényében is – és mindez összevethető a modern tudományos vizsgálatokkal. A végső következtetés: a meditációs praxisok egylényegűek, és a történelem során – bár finomodtak módszereik – lényegi mozzanataik változatlanok maradtak.

MOLNÁR ERIK

Szeretet a buddhizmusban!? - A kereszténység és a buddhizmus szeretetfogalmának vizsgálata kognitív nyelvészeti szempontok alapján

Kutatásomban a buddhizmus és a kereszténység szeretetképét vizsgáltam. Ehhez, a későbbi értelmezések és kommentár irodalom helyett, a lehető legszélesebb körben elfogadott szövegeket, a történeti Buddha kinyilatkoztatásainak tulajdonított Páli Kánon szuttáit, illetve az Újszövetség evangéliumait vettem alapul. Rámutattam, hogy a nyugati értelemben vett 'szeretet' nem témája a buddhista filozófiának. A kapcsolódó fogalmak szemantikai vizsgálatát követően bemutattam, hogy a mettá fogalma és a hozzá kapcsolódó gyakorlatok, filozófiai nézetek állíthatók a leginkább párhuzamba az Újszövetség agapé fogalmával.

A vonatkozó szövegrészeket kognitív nyelvészeti módszertannal, a Lakoff-Johnson féle kognitív metaforaelmélet módszereivel analizáltam. Röviden bemutattam magát az elméletet is, előadásomban külön kitérek annak univerzalizására és a legújabb kritikák észrevételeire is. Emellett egy rövid kitekintés erejéig szó ejtek a narratíva elemzésről, amely segítségével egy újabb metafora csoportosítási szempontra is fény derül

SZÜCS BERNADETT

A terhességhez és a gyermekszületéshez kapcsolódó rítusok és tradíciók a kopt keresztény népi vallásosságban

A gyermekszüléshez kötődő hagyományok és rituálék minden kultúrában kitüntetett szerephez jutnak, hiszen a családok és tágabb értelemben véve az egész közösség életére is komoly hatást gyakorolnak, kardinális változásokat idéznek elő. A modernkori egyiptomi kopt keresztény népi vallásosságban is számos rítus és tradíció kötődik a terhesség, a gyermekszülés és a gyermekágy időszakához, melyek adott esetben több ezer éves hagyományokat folytatnak. Előadásomban összegyűjtöm és bemutatom az e határhelyzeti állapothoz tartozó rituálékait, mint amilyenek például az el sebou' („a hetedik”) vagy a körülmetélés hagyományai. Az el seboun, vagyis a hetedik naphoz tartozó ceremónián csak nők és a megszületett gyermek vehetnek részt; ennek fő aktusa a névadási rituálé. A körülmetélést a koptok rendszerint a fiúgyermkeken végzik el, ám egy XIX. századi forrásszöveg beszámol arról, hogy néhány helyen akkoriban még élt a lánygyermkek körülmetélésének szokása is. Mindezek bemutatásához elsődleges forrásként a XIX. századtól kezdve született útbeszámolókat és leírásokat (Lane, 1890; Leeder, 1918; Meinardus, 2002) fogom felhasználni. E beszámolókat azonban kiegészítem saját kutatásom eredményeivel, melyek a jelenlegi állapotokat kívánják feltérképezni. A kopt keresztény művészeti ágakra több szempontból is nagy hatással volt az óegyiptomi kultúra, mely számos motívum továbbélését biztosította. Éppen ezért Tylor „survival-elméletét” alapul véve, miszerint sok hagyomány az azt befolyásoló hatások ellenére is meg tud maradni egy attól idegen környezetben, mint ahol eredetileg megszületett, célszerűnek tartom bizonyos rituálék, például a körülmetélés, vagy éppen a gyermekszülés után elvégzett bajelhárító rituálék esetében megvizsgálni, hogy beszélhetünk-e az óegyiptomi tradíciók továbbéléséről.

BÉNI BRIGITTA ANETT

Meghatározott helyszínekhez kötődő hiedelmek XXI. századi továbbélése

Dévaványán

Dévaványa város Békés megyében, azon belül is a Nagy Sárretn helyezkedik el, olyan települések között, amelyek turisztikai látványosságokat, város-és falunapokat foglaltak keretbe helyi hiedelmekből építkezve. Kutatásom során azt vizsgáltam, hogy egy olyan település életében, amely több, de kevésbé ismert hiedellel rendelkezik, azok hatást gyakorolnak-e a lokális közösség életére, és ha igen, mi módon. Arra jutottam, hogy a különböző hiedelmek eltérő mértékben ugyan, de egyes esetekben közösség összetartó erővel bírnak, amelyek nem csak a helyi lakosságra nézve válnak fontossá, hanem a település határait túllépve is meghatározóvá lettek.

Földrajztudomány és geográfia szekció

KONKOLY SÁNDOR

Sembech Zsigmond-kori várának lokalizációja

A történetészeket és a várkutató régészeket régóta foglalkoztatja Sembech várának problematikája. A rendelkezésünkre álló források meglehetősen szerények, a castellum története és építési helye kérdésében csupán a középkori oklevelek elszórt adataira támaszkodhatunk. Ezek alapján nem meglepő, hogy a vár sokáig a nem lokalizálható erődítmények közé tartozott. A Zichy oklevéltár majd másfél évszázada megkezdett feldolgozása során kerültek elő olyan adatok, melyek egy ismeretlen középkori erősség létéről tesznek tanúbizonyságot a mai Mohácsi-sziget északi részével azonos térségben. Ezt követően hosszas, máig tartó tudományos vita bontakozott ki a várkutatók körében, de a castellum építési helyének azonosítására tett kísérletek rendre eredménytelennek bizonyultak. A korábbi koncepciók sok esetben nélkülözik, vagy nem a kellő súllyal veszik figyelembe a kutatáshoz kapcsolódó talán legfontosabb körülményt, hogy a folyószabályozások előtti és a jelenkori Duna-szakasz paraméterei alapvetően különböznek a térségben. Sembech várát tehát nem a Szekesői-, hanem a korábbi fő-ágat képviselő Baracscai-Duna partján célszerű kutatni. A levéltári kutatómunka során előkerült újabb adatok feldolgozásával, valamint az interdiszciplináris kutatási módszerek bevonása eredményeként mára határozott álláspontot képviselhetünk a régóta húzóódó szakmai kérdésben. A kutatást primer és szekunder források elemzésével, dűlőnév-kutatások eredményeit felhasználva, terepi munkálatokkal kiegészítve végeztem. A munkát digitális adatfeldolgozás, tematikus térképek és terepmodellek, valamint régészeti célú légifotók és geofizikai mérések egyaránt segítették.

MAGYARI SÁNDOR ISTVÁN

Schafarzik Ferenc nyomában: a bujái "üveges" andezit, mint lehetséges pattintott kőszekőz-nyersanyag

Schafarzik Ferenc, a magyar természetföldrajz és földtudomány meghatározó alakja (Vendl 1954), a Cserhátról 1892-ben írt monográfiájában részletesen jellemzett egy Buják melletti andezitelfordulást, melyet ő üvegesnek, zsírfényűnek, szurokkőkinézésűnek írt le (Schafarzik 1892).

Kutatásom témája e kőzettípus újravizsgálata, amelyet azok a régészeti kérdésfelvetések indokoltak, amelyek a Dél-Cserhátról neutrális magmás kőzetekből pattintott kőszekőzök nyersanyagforrásait keresik (Markó 2012). Munkám célja a Schafarzik által leírt, kis földrajzi elterjedésű képződmény megtalálása, korszerű közzétett, geokémiai leírása, pattintott kőszekőz-nyersanyagkénti felhasználhatóságának tesztelése volt.

A lelőhely azonosításához georeferáltam Hámor Géza földtani térképét (Hámor (szerk.) 1974) és az 1969-es 1:10000 topográfiai alaphoz illesztettem. Ennek segítségével a Bársány-hegy kúpjánál megtaláltam a lelőhelyet. A gyűjtött kőzetmintákat ásványtani és közzettani vizsgálatoknak vettem alá:

makroszkópos, sztereomikroszkópos, polarizációs mikroszkópos vizsgálatokat, ásvány- és kőzetkémiai elemzéseket, pattintási kísérleteket végeztem.

Vizsgálataim szerint a kőzet mikroholokristályos porfirós, alárendelten pilotaxitos szövettű. Az alapanyagban aggregátumokat is alkotó idiomorf, hipidiomorf plagioklász, piroxén és amfibol fenokristályok jelennek meg. Az alapanyag plagioklászai labradoritos összetételűek, míg a fenokristályok bytownitosak. A piroxének augitisz klinopiroxének, és alacsony Ca-tartalmú ortopiroxének. A kőzetanyag fő- és nyomelem-összetétele nem különbözik markánsan a térségben gyakori bazaltos andezitekétől.

A pattinthatósági vizsgálatok alapján a bujái „üveges” andezitnek (Schafarzik 1892) van pattintott kőszekőzök készítésére alkalmas kifejlődése, ami nyersanyagul szolgálhatott a Dél-Cserhát neutrális magmás pattintott kőszekőzei számára.

TUZA BENEDEK

A bulinegyed varázsa és átka: Belső-Erzsebetváros társadalmi konfliktusai

A Belső-Erzsebetvárosban zajló folyamatok egyre nagyobb népszerűsége tesznek szert nemcsak a fővárosban, hanem a médiában is. A romkocsmák egyedi miliője egyre több turistát vonz Budapestre, azonban a terület teljesen átalakult egy, a szórakozó tömegeket kiszolgáló vigalmi negyedde: a zajterhelés, a tömeg és a romló közszolgáltatások mindennapos fejfájást okoznak a helyieknek. Úgy vélem, erre nem létezik egyszerű megoldás, így kutatási célom, hogy feltérképezzem minden oldal álláspontját a témával kapcsolatban, hisz először meg kell értenünk a probléma forrását ahhoz, hogy megfelelő döntéseket hozzunk. Kérdőíves felmérést végeztem Erzsébetváros utcáin 2018 augusztusától 2018 októberéig; ezen felül interjúkat készítettem a téma korábbi kutatóival, vállalkozókkal és a területi civil szervezetek vezetőivel.

A dolgozatban vázolom a probléma elméleti kereteit: a városrehabilitáció, a dszentifikáció és az új gazdaság témaköreit. Górcső alá veszem a belső-erzsébetvárosi kulturális klaszter létrejöttét, illetve a romkocsmák kialakulásának hullámain. Munkám legfontosabb része a kutatásom célkitűzéseit, menetét, eredményeit tartalmazza: felvázolom a lakók, majd a szórakozók véleményét. Sorra veszem a lakosság által felsorolt leggyakoribb és legégetőbb problémákat. Ezek után az erzsébetvárosi önkormányzat, az Élhető Erzsébetváros Egyesület, illetve az éjszaka megfelelő koordinálásán dolgozó Éjszakai Nagykövetség szemléletmódját ismertetem. A dolgozat legvégén értékelem az aktuális helyzetet, illetve kitekintek külföldi megoldási mintákra. Ezek után összegzem a kutatás végeredményét és

VARGA DALMA

A fenntartható árvízkezelés és a zöldinfrastruktúra kapcsolata, belvízjárta területek tájhasznosításának optimalizálása tájépítészeti eszközökkel

A kutatás folyóvizek menti területek példáján dolgozza fel a zöldinfrastruktúra és a fenntartható árvízkezelés lehetséges kapcsolatait, fejlesztési lehetőségeit. Az ember megjelenésével folyamatosan formálta környezetét, egyre jobban kihasználva a természeti erőforrásokat, többek között a vízkészletet. Mindezekből számos probléma, tájhasználati konfliktus eredeztethető, melyek feloldására megoldást jelenthet a tájrehabilitáció, tájvédelem eszközrendszere. Ezzel egyidőben pedig felértékelődött a települési zöldinfrastruktúra helyzete, fejlesztése is. Fontos és aktuális szempont napjainkban a vízfolyások dinamikájához történő igazodás. A fenntartható árvízkezelés olyan szabad mozgást biztosít a folyónak, amely nem vesztélyeztet; miközben értékeket teremt, egyúttal a felelős területhasználat szempontjainak is megfelel.

A klímaváltozás hatásainak következtében, valamint a sokszor helytelen tájhasználat eredményeként az árvizek mellett a belvízesedés jelensége is egyre nagyobb területeket érint. Az intenzív mezőgazdasági tevékenység következménye a talajszerkezet megváltozása, talajtömörödés. Emiatt a hirtelen megjelenő, sok esetben nagy mennyiségű csapadékvíz nem képes megfelelő mértékben vagy sebességgel elszívárogni. A belvízzel borított területek mentesítésére jelenleg leggyakrabban a csatornahálózatban történő elvezetést, illetve a szivattyús áttemelést alkalmazzák, melyek legtöbbször nem nyújtanak hatékony megoldást és nem illeszkednek megfelelően a tájszerkezethez.

A kutatás során integrálom az adaptív belvízgazdálkodás elveit a tájépítészeti eszközbe. Célom térinformatikai elemzésekkel olyan modellek felállítása, melyek alkalmazása során a területek belvíz-érzékenysége enyhíthető: zöldinfrastruktúra-fejlesztéssel, területhasználat váltással, adaptív belvízcsatornahálózat kialakításával és időszakos víztározók létesítésével.

KESZTHELYI ÁKOS

Tér szerkezeti egységek értelmezése Budapest térségében

Jelen kutatásban a címben szereplő ún. térszerkezeti egységeket elemzem annak érdekében, hogy azok valós működését és indikátorait megtaláljam, ezáltal még élehetőbb és „jobban működő” térsége(ke)t lehessen létrehozni. De mi is az a térszerkezeti egység? A térszerkezeti egységet gyűjtőfogalomként értelmezem, mely magába foglalja a különböző elnevezésű városrészeket, - a Budapesten és Magyarországon jól ismert – agglomeráció fogalmát és még mennyi hasonló kifejezést, fogalmat.

Elsődlegesen célom a meglévő Budapesti Agglomeráció folyamatainak megértése és a Budapest és Pest Megye Területfejlesztési Koncepciójának közös javaslata alapján metropolisz térségként definiált terület minél teljesebb körű vizsgálata. Ezen felül az egyes térszerkezeti egységek lehatárolás módszertanának elemzése, azok indikátorainak vizsgálata. Alapvetően célom a fogalmak halmazában egyfajta rend kialakítása, mivel hazánkban számos fogalom olykor egymás mellett párhuzamosan vagy egymás színönimáiként vannak használva, így az egységesítés a megértés alapját képezi.

Tájépítész-mérnök-(hallgató)ként nagy hangsúlyt fektetek a különböző térszerkezeti egységek tájszerkezetének elemzésére, vizsgálatára. Célom olyan tájszerkezeti változások feltárása, melyek az egyes térszerkezeti egységek hatására jöttek létre. Továbbá annak a kutatása, hogy lehetséges-e táji, természeti adottságokon alapuló indikátorok integrálása a térszerkezeti egységek lehatárolásának módszertanába és ha lehet az hogyan módosítja, módosíthatja a jelenlegi módszertan szerinti lehatárolásokat. Végeredményként egy olyan módszertan kialakítása a célom, mely a fenntartható fejlődés és a fenntartható mobilitás égisze alatt élehető és természeti, táji szempontból is kedvező térszerkezeti egység(ek) létrehozását teszi lehetővé.

Jog- és államtudomány szekció

KISS REBEKA

Kiszervezett jogalkotás? Az önálló képviselői indítványok szerepe a törvényhozásban

Kutatásom a hazai törvényalkotás jelenlegi helyzetét tárja fel, azon belül is a törvénykezdeményezési jog kérdéskörét járja körül, különös figyelmet szentelve az önálló képviselői indítványok körüli anomáliáknak. Így a képviselők által előterjesztett törvényjavaslatoknak a törvényalkotás menetébe, továbbá a jogrendszer egészébe illeszthetőségét vizsgáltam. A vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek megvalósulását térképeztem fel azzal a céllal, hogy feltárjam, a gyakorlatban vannak-e ezen jogszabályoknak be nem tartott rendelkezései, ezáltal közjogilag érvénytelenek-e indítványaik. A felmerülő problémák kapcsán kitértem az előzetes hatásvizsgálat, az egyeztetési és véleményezési eljárások hiányának, a kodifikációs és jogdogmatikai zavaroknak, a mennyiségi jogalkotásnak, valamint az indokolás kiskapuinak kérdésére. Az elvégzett kutatás során bemutattam, hogy hogyan válik a parlament egyre inkább a kormányzás helyszínévé, és figyelhetjük meg az elfogadott közjogi rendszer kisipari módszerekkel történő átirását. A törvénykezdeményezésre vonatkozó adatgyűjtésem során statisztikákkal bizonyítottam, hogy 2010 óta megnőtt a törvényalkotás során az önálló képviselői indítványok szerepe. Valamint három esettanulmány segítségével megvilágítottam, hogy a gyakorlatban hogyan gyorsítják fel az önálló képviselői indítványok a jogalkotást. Abból kifolyólag, hogy a hazai szakirodalomban nem született még az országgyűlési képviselők törvénykezdeményezési jogát átfogóan vizsgáló tanulmány, pályamunkám megpróbálja ezt az űrt hiánypótló jelleggel betölteni. Ennek keretében olyan, de lege ferenda javaslatokat tettem, melyekkel a jelenleg kialakulóban lévő, úgynevezett „parlamentari kormányzás” folyamata visszafordítható, és a törvényhozásban jelenleg némiképp anomáliaként funkcionáló önálló képviselői indítványok köre visszatérhet a szükséges mederbe.

KARÁCSONY DÁVID - LENGYEL RITA

Liber esto, liber sit, liberum esse iubeo - Bevezetés Ulpianus munkásságába a nyelvtudomány eszközeivel

Domitius Ulpianus római jogász, jogtudós, a lex citationis ő, az öt remekjogász egyike.

Könyve, a Tituli ex corpore Ulpiani csak az idegen nyelvek művelői számára elérhető, magyar fordítás mindeztidáig nem készült belőle. Célkitűzésünk az eredeti latin nyelvű szöveget a magyar nyelvbe átültetni, ezzel évszázados lemaradást pótolva a római jog területén. Előadásunkban a felhasznált források és a kutatási metodika felvázolása után néhány személyes segítségével mutatjuk be a szakfordítói tudományos munka kihívásait. A források összevetésekor feltártuk, hogy Cujas és Morelius nyomdokain Savigny, Huschke és német történeti iskola alakjai, majd Abdy és Girard értelmezései is több ponton ellentmondanak egymásnak, ami egy közel kétezer éves szöveg értelmezésekor nem újkéltű probléma. A grammatika nem mindig segít ott, ahol hiátus mutatkozik a mondatokban, a korabeli törvények, rendeletek vizsgálata alapján valószínűsíthető az elveszett részlet tartalma, hasonlóan az egyes tsztségek, beosztások és rangok hierarchiájának beható ismerete szükséges a sajátos jelentéssel bíró intézmények bemutatásakor. A kutatás során a nyelvi dilemmák tisztázása elengedhetetlen, kommentár jellegű megjegyzéseinkkel a római jogot tanuló, iránta érdeklődő olvasók kezébe szeretnénk adni azt a művet, áttekintésül és fontos kiegészítésként igyekszünk egyfajta rálátást biztosítani a római jogra ulpianusi szemszögből.

HELLENBARTH VIRÁG KORNÉLIA

Igazolatlan mulasztás következmények nélkül?

Az Alkotmánybíróság bármely, a hatáskörébe tartozó eljárás keretei között mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességet állapíthat meg, majd felhívja a mulasztást elkövető szervet feladatának teljesítésére. Jelenleg a legöregebb teljesítetlen mulasztás 1997. június 30-a óta várja, hogy Magyarország eleget tegyen az 1947. évi XVIII. törvénnyel becikkelyezett Párizsi Békeszerződés 29. cikkének 3. pontjában foglaltaknak, azóta mintegy 20 ügy csatlakozott hozzá, a sorsukról azonban még mindig nem született döntés. A jogalkotói mulasztás figyelmeztetés utáni végzetével kapcsolatban elsőként az a probléma merül fel, hogy nincs olyan rendelkezés sem az Alaptörvényben, sem törvényben, amely a jogalkotót arra kötelezné, hogy egyáltalán napirendre tűzze a fennálló alkotmányellenesség megvitatását, így az Alkotmánybíróságnak ez a funkciója jelzésértékű marad annak ellenére, hogy egy-egy mulasztással előidézett alaptörvény-ellenességnek a jogrendszerre, és rajta keresztül az egész társadalomra milyen kihatása lehet. Következő problémánk a teljesítés igazolása lesz, hiszen a figyelmeztető feladatok ugyan az Alkotmánybíróságra van ruházva, az igazolásra vonatkozó szabályok ugyanúgy hiányoznak a jogrendszerből. Jelenleg az Alkotmánybíróság ezekben az esetekben egy olyan orvos szerepét tölti be, aki hiába állítja fel a diagnózist, nem kezelheti tovább a beteget, és semmilyen hatással nem lehet a további sorsára. Az elméletben igazolhatatlan teljesítések ellenére a gyakorlatban találkozhatunk olyan megállapításokkal, mint „az Országgyűlés a feladatok egy részét rendezte”, „a törvény részben rendezte a mulasztást”, amik jelenleg nem elhelyezhetők a jogrendszerben. Az elvárás a jogalkotóval, vagy az alkotmány módosítójával szemben az lenne, hogy alkosson meg egy olyan szabályozást, amelyen keresztül őt egy alkotmányos szerv mulasztása esetén ennek a pótlására kényszerítene, valamint a hatalmi ágak elválasztására tekintettel az teljesítés igazolására vonatkozóan is jelölje ki az ellenőrző szervet. Előadásomban először ennek a két feladatnak a már létező alkotmányos szervek közötti kiosztását, majd alternatív konstrukcióként egy új alkotmányos szerv létrehozásának lehetőségét mutatom be

CSIBOR FERENC

Az Amerikai Alkotmány Kialakulásának Főbb Állomásai A két alkotmánytervezet

Az Amerikai Egyesült Államok alapvetően meghatározta az elmúlt évszázad történelmét, és napjaink egyik legjelentősebb szuperhatalma. Érdekes belegondolni, hogy a mai napig ugyanaz az alkotmány szolgál ennek a hatalmas államnak a működésének az alapjául, amelyet az Alapító Atyák több mint kétszáz éve megfogalmaztak. Kutatásom során ennek az alapdokumentumnak a kialakulásának a történelmével foglalkoztam, különös figyelmet szentelve a két alkotmánytervezetnek, és eme íráskor az alkotmányra kifejtett hatásának. Előadásom célja, hogy ezen kutatásom eredményeit prezentáljam, és vázlatos módon bemutassam az Amerikai Egyesült Államok alkotmányának megszületéséig vezető főbb kulcsmomentumokat. Először vázolom az alkotmány előzményeként szolgáló Konföderációs Cikkelyek megszületésének körülményeit és a dokumentum felépítését. Ezt követően szót ejtek a Philadelphiai Alkotmányozó Konvencióról amely alatt az Alapító Atyák hosszas viták útján megalkották a végleges dokumentumot. Itt bemutatom azt a két iratot amelyek a megszülető alkotmány tervezeteiként szolgáltak. Ezek a James Madison által megfogalmazott Virginia Plan, és az erre válaszként megszületett, William Paterson nevével fémjelzett New Jersey Plan. A Konföderációs Cikkelyekhez hasonlóan jellemzem a két dokumentum felépítését, valamint azon vitás pontoknak is figyelmet szentelek amelyek előkerültek a két tervezet kapcsán. A legjelentősebb vita a tagállamok szövetségi törvényhozásban való reprezentációja körül alakult ki. Ugyanis míg a Virginia Plan népességarányos képviseletet vezetett volna be, addig a New Jersey Plan esetében szigorúan egyenlő módon lettek volna reprezentálva a tagállamok. Ezt a vitát zárta le az úgynevezett Nagy Kompromisszum (The Great Compromise). Őt követte további két megállapodás, a Kereskedelmi Kompromisszum (Commercial Compromise) amely elsődlegesen a déli, ültetvényesen gazdálkodó államoknak jelentett gazdasági védelmet iparilag fejlettebb északi társaikkal szemben, és a Háromötös Kompromisszum (Three-Fifths Compromise) amely kimondta, hogy az államok rabszolgák lakosságának csak háromötöd részét számíthatják bele az adott állam lakosságának számába. Zárásként bemutatom a két bemutatott alkotmánytervezet hatását a végleges dokumentumra.

BUDAI MIHÁLY EGON

A Kúria szerepe az európai uniós munkajog érvényesülésében

Kutatásom tárgya a Kúria szerepének bemutatása az európai uniós munkajogi szabályok érvényesülésében. Ehhez elsődlegesen a főbírószék 2013. január 1-je és 2017. december 31-e között, egyedi ügyekben hozott határozatait vizsgáltam. A kutatási kérdésem az volt, hogy a határozatok indokolásában hogyan jelennek meg a széles értelemben vett európai uniós jogra való hivatkozások. Az 1533 ítéletből álló alapkorpusz méretére figyelemmel első lépésben a szövegbányászat módszerével éltem. A kortárs társadalomtudományok e gyorsan teret nyerő, ám a (hazai) jogtudományban még elenyésző számban használt módszeréhez a Python 3.7.1. programozási nyelven írott saját algoritmust használtam. Joggyakorlat-analízisem e része a meglévő kutatásokhoz képest ritkaság a jogesetek mennyisége és ezzel összefüggésben a metodológiája miatt, s kifejezetten újdonság a munkügyi fókuszának köszönhetően. Ezt követően a Kúria azon 60 ítéletét vettem alá kézi kódolással végzett tartalomelemzésnek, amelyek hivatkoznak az európai uniós jogra. Az elemzés harmadik részében tartalmi-értelmi vizsgálatnak vettem alá azokat a határozatokat, amelyekben a Kúria érdemben reflektál az Unió jogára. Elemzésem kvantitatív része kellően széles, a kvalitatív pedig eléggé mély ahhoz, hogy új ismeretekkel gazdagíthasson bennünket az uniós jog recepciójáról és szélesebb értelemben Magyarország európai uniós integrációjáról.

Politika- és történelemtudomány szekció

BORDÁS BERTALAN

Történelem és politikaelmélet határán – A nemzetközi politikaelmélet használata a 19. század diplomáciatörténeti kutatásában – osztrák-magyar-brit kapcsolatok 1871-1879 között.

A politikaelméleti modellek és a történetírás összeférhetetlenségéről értekezett 2010-ben a London School of Economics oktatója, George Lawson, aki kiemelte tanulmányában, hogy az „örök szakadék” (eternal divide) áthidalható, ha módszertani megfontolásként, segéd tudományként, vagy kontextusként tekintenek a politikatudósok és a történészek egymás munkáira. Hogyan segítheti tehát a politikatudomány és a külpolitikaelmélet a diplomáciatörténészeket? Milyen új szempontokkal egészítheti ki a történeti kutatást, és milyen nehézségekkel kell szembenéznie a kutatás során a történésznek? Hogyan segítheti a politikaelmélet a történészeket akik szeretnék „tettén érni” a külpolitikát? Mit tanulhatnak Lawson-tól a magyar (diplomácia) történészek és miért alakult át az angolszász országok tudományos köreiben a nemzetközi kapcsolatok története? Ezekre a kérdésekre próbálok választ adni előadásomban, melyhez példaként a saját doktori témám szolgál. Az 1871 és 1879 közti osztrák-magyar-brit nemzetközi kapcsolatokon keresztül szeretném szemléltetni a politikaelméleti szempontok használatát a történeti kutatásban, leginkább a döntéshozók (id. Andrassy Gyula, Ferenc József, Benjamin Disraeli – később Lord Beaconsfield, Edward Gladstone), a korabeli sajtó, valamint a bürokrácia egyes személyeinek és intézményeinek szerepeltetésével. Az előadásban szeretném végül szemléltetni a 19. század kutatásának politikatudományhoz és a 20. századi történeti munkákhoz viszonyított relatív „nehézségeit”, hogy végül egyfajta átfogó képet kapjunk a politika és történelem közti „örök szakadék” áthidalásáról, és az osztrák-magyar-brit diplomáciatörténeti kutatás új távlatairól.

SIPOS BALÁZS

A pécsi Mecsek Áruház rövid története 1969-től napjainkig

A pécsi Mecsek Áruház, Pécs egyik városrészének, Uránvárosnak híres kereskedelmi komplexuma. Elkészülte idején az ország legnagyobb vidéki üzletközpontjának számított a maga 4500 m²-es nagyságával. Ennek megfelelően eleinte úgy tűnt az Áruház fényes jövő előtt állhat, ám a további kereskedelemi hálózatfejlesztés következtében több más üzletközpont is elkészült a városban, amely rossz helyzetbe hozta a vegyes portfólióval rendelkező áruházat. Előbb a jóval szélesebb konfekció választékkal rendelkező Konzum, majd pár évvel később a külön bútorokra specializált Domus Áruház jelentette a végső döfést a Mecsek számára. Bár próbált mindig megújulni, végül csak a privatizáció általi szemléletváltás mentette meg a végső bezárástól. Előadásom három részre bontva szeretném bemutatni a Mecsek Áruház 1969-től napjainkig tartó történetét. Az először röviden vázolnám az épület viszontagságos építéstörténetét az átadásig. A második részletben a rendszerváltásig tartó időszakát ismertetném külön kitérve azokra az okokra, amelyek a Mecsek Áruház bukásáig vezettek. Végül az utolsó szekcióban a privatizációtól eltelt másodvirágzás időszakát mutatom be.

KOVÁCS BLANKA

A NATO Afganisztánban

„Nagyon sok gyerek van Afganisztánban, de kevés gyerekkor.”
(Khaled Hosseini)

Afganisztán lakói bátor, harcias, büszke emberek, sokszor vakmerők, agresszívak és erőszakra igen hajlamosak. Nem félnek a haláltól, olyan kultúrában nőttek fel, ahol életük szerves része a vérbosszú, már gyerekkoruktól fogva harcra nevelik őket.

Elmondható róluk továbbá, hogy önféjúk, szinte képtelenség őket irányítani, megbízhatatlanok és hajlamosak az árulásra. Erős szerepe van mindennapjaikban a hagyományok, szokások, a vallás és szülőföld tiszteletének, életük árán való védelmének.

Európai szemmel nézve igen szegény ország, általános a lakáshiány, az ivóvíz és villanyáram ellátás helyenként egyáltalán nem, vagy csak naponta pár órára működik. A munkanélküliség aránya magas, a 2010-es évekre meghaladta a 45%-ot is. Az UNICEF közzétett adatai szerint közel 3,7 millió gyermek nem járhat iskolába a folyamatos háborúk, illetve a lányokkal szemben fennálló diszkrimináció miatt. Számos

szociológiai problémát vet fel továbbá az országban a nemzedékek megoszlása is, amely ugyan kiegyensúlyozott (keves idős, sok gyermek), azonban az afgánok 44%-a fiatalabb

14 évesnél, a felnőttek között több a férfi, így közel félmillió afgán férfi hiába keresne feleséget magának hazájában. Amikor a NATO 2003-ban átvette az irányítást a Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő (ISAF) felett, egy olyan ország problémáit vette a nyakába, ahol gyakorlatilag sosem volt béke- külső erő, vagy belső viszályok dúltak, máig is jelenlévő gazdasági, szociális, vallási-kulturális problémákat hagyva maguk után.

BORE CZKY KATALIN

A sérült hős

Előadásomban azt akarom bemutatni, hogy bár az antik görög világoshagyományosan és részben nem alaptalanul a testi tökéletesség képzelete kapcsolódik, egyes mítoszok és műalkotások alapján az is világos, hogy ennek ellenére a görögöknek szembe kellett nézniük a testi torzulások kérdésével, azoknak nagyon is fontos szerepe volt világmagyarázatukban, és a való életben sem feltétlenül utasították el őket.

ELTER NORBERT

Oroszország megszállja a Baltikumot?!

Hidegháború, hibrid háború, destabilizáció, aszimmetria - Ezek mind olyan szavak amik leírják a mai világban történő konfliktusok sokaságát. Az előadásom azt a scénáriót boncolgatná, hogy mi történne a Baltikum esetleges Orosz lerohanása során. Miért fogja megszállni? Miért nem fogja megszállni? Hogyan fogja megszállni? Mikor fogja megszállni? (ha meg fogja) Mennyi az esély erre?

Mit lehetne tenni ellene?! Miért releváns a téma? Krím már elbukott, ki tudja ki lesz a következő áldozata Oroszországnak.

Irodalom és kommunikáció szekció

CSER NÓRA

Tudománykommunikáció a bölcsészet- és természettudományokban

Előadásom arra a kérdésre keresi a választ, hogy lehetséges-e a tudomány egységes brandje alatt kommunikálni mind a bölcsészettudományos, mind a természettudományos témákat. Ennek megállapításához egyrészt a két tudományterület egymáshoz való viszonyának történetét tekintem át tudományfilozófiai szempontból, másrészt egyetemi oktatókkal készített mélyinterjúm tapasztalatait vetem össze a tudománykommunikáció mai helyzetéről. A bölcsészet- és a természettudományok elkülönítésére többféle modell született már a 19. századtól kezdve. A természettudományok egységével szemben a humántudományok összefogására született a "szellemtudományok" megnevezés (Dilthey), az ideografikus és nomotetikus tudományok elkülönítése (Windelband), és a kultúratudományok fogalma is (Rickert). Később, a posztmodern szemlélet megjelenése a természettudományokat is elérte: ekkor vált maga a kutatási folyamat is reflexió tárgyává. Ez azonban egy kiélezett helyzetet eredményezett a két terület kutatói között, ami "tudományháborúként" híresült el. Bár az indulatok ma már lecsillapodtak, a két területen tevékenykedő tudósok között sokszor továbbra sincs kapcsolat, így a viszonyukat sokszor a sztereotípiák határozzák meg. Ezek a sztereotípiák pedig nyomot hagynak a tudománykommunikációs tevékenységben is. Az egyetemi oktatókkal készült interjúim alapján fény derült a tudománykommunikáció valódi komplexitására, és a bölcsészet és a természettudományok közötti hasonlóságokra és különbségekre is. Mindezek alapján előadásom bemutatja a két tudományterület jellegéből fakadó kommunikációs különbségeket, és így átfogó képet fest a tudománykommunikáció lehetőségeiről és korlátairól is.

HEGEDŰS HANGA

A kevesebb néha több

A témám középpontjában a Könnyen Érthető Kommunikáció (továbbiakban KÉK) áll, ami egyenlő esélyű hozzáférést biztosít az információkhoz értelmileg akadályoz emberek számára.

Magyarországon egyelőre kevés tudásunk van a KÉK-ről, és még kevesebb tudományos kutatás támasztja alá azt, hogy a módszer valóban hasznos-e. A KÉK más országokban (például a skandináv, az angolszász és a német nyelvű országokban), már jelentős segítséget jelent az értelmileg akadályozott személyek hétköznapiiban, és számukra is lehetőséget nyújt az egyenlő esélyű információhoz jutásban. Szeretném, hogyha a KÉK Magyarországon is hozzáférhető lenne a célcsoport számára és minél több értelmileg akadályozott ember hétköznapiját segítené meg. De ahhoz, hogy a KÉK biztos alapokon állhasson, és hogy ez a kommunikációs eszköz a célcsoport számára leginkább megfelelő módon létezhessen, sokkal több tapasztalati tudásra lenne szükségünk, amit egyedül a tapasztalati kutatásokból nyerhetünk. Korábban Magyarországon még nem végeztek a KÉK érthetőségére irányuló kutatást. Ezért nehéz jó kutatási kérdést és hipotézist megfogalmazni. A mostani kutatással egy tapasztalati kutatást igyekszem megalapozni. Ehhez pedig az eddigi külföldi kutatások eredményeiről szóló szakirodalmak kritikus áttekintését helyeztem ennek a dolgozatnak a középpontjába. Mai előadásomban a dolgozatom ismertetem röviden, a KÉK ismertetésének kiemelésével.

TÖRÖK MÁRK WERNER

Kinek a Mamája? – Rekontextualizáció az irodalomtanításban

„Mire gondol a költő?” – hangzik el gyakran a kérdés egy-egy vers kapcsán. Feltehető, hogy a romantikus zseni-kultusz maradványa, hogy az egyes irodalmi műveket az alkotó történeti, kulturális és társadalmi beágyazottsága felkínálta életrajzi-történelmi, irodalomtörténeti, ún. performatív kontextus (Simon, 2016: 85) feltérképezésével interpretáljuk. Ez a felfogás máig megőrizte hegemoniáját a magyar irodalomoktatásban, azzal a komoly, rendszerszintű ellentmondással, hogy az érettségi megszerzéséhez önálló elemzés kompetenciája szükséges (Molnár, 2015). Ennélfogva a változtatás szükségessége nyilvánvaló, az új, javarészt kísérleti módszertanok célkitűzései között pedig prominens helyen szerepel az élményközpontúság, az olvasóvá nevelés, illetve a szövegértési és olvasási képességek fejlesztése, amely módszerek megoldást kínálhatnak a digitális korban felmerülő kihívásokra (Füzfa, 2016: 11–12). Előadásomban megkísérlem bemutatni, miként segítheti elő az önálló interpretációs képesség fejlődését a dekontextualizáció és a rekontextualizáció, más szóval a nyitott verselemzés (Spira, 1991) a tanórákon. Mindehhez két olyan művet választottam (József Attila: Mama; Juhász Gyula: Szerelem?), amelyek interaktív műhelymunkán alapuló elemzése rámutathat a hagyományos és nyitott elemzés közötti különbségekre, az utóbbiban rejlő lehetőségekre, illetve az alapvető anomáliákra, amelyek a magyar irodalomtanítást jellemzik.

SANTAVECZ ANITA

Női írók a 19. században. Dukai Takács Judit poétirásága

Kutatásom irodalomtörténeti megközelítésű. Kazinczy Ferenc levelezését vizsgáltam abból a szempontból, hogy miképp jelenik meg a szövegben a női íróról való beszéd. Kazinczy és pályatársai a terjedelmes levelezésben számos alkalommal utalnak úgynevezett poétirákra, vagyis írónőkre és költőnőkre. A női írás megjelenése és elterjedése a társadalomtörténettel is szoros kapcsolatban áll. A 18. század végén egyre több poétiria kezd el publikálni, a következő évszázadban pedig egyes férfi írói csoportok, akik az irodalom intézményét is alakították, a pártfogásukba vesznek író és költő nőket. A Kazinczy-kör Dukai Takács Judit irodalmi tevékenységét pártolta. A férfi pályatársak arra törekedtek, hogy irányítani tudják Dukai Takács költői szerepléseit. A levelezésben a poétiria szerep megalkotására és a női írói szerep hivatásosodására tett gesztusokat fogom vizsgálni, illetve a megképzett poétiria szerep reprezentációs jellegeit. A kutatásomban a 19. századi női írás sajátosságairól, alakulástörténetéről és a női írás recens megítéléséről lesz szó.

ZELENA DORINA

LILLA

A Summerhill iskola gyermekképe

A Summerhill több, mint egy ideológia, de kevesebb, mint egy idea. Megvalósult, létezik, az eredményei mérhetőek- igaz, az eszközök tárháza végtelen, legfontosabb szempont pedig saját fontossági sorrendünk lesz: mi alapján ítélünk egy iskolát sikeresnek, és mi alapján írunk le egy reformpedagógiát? A hipotézisem szerint a Summerhill-rendszer gyermekképe leírható úgy, mint (más) reformpedagógiai irányzat(ok) gyermekantropológiája és pszichológiája. Először is definiálnom kellett a demokratikus iskolákat, azon belül a Summerhill-t, majd utánajárni, mit vár, mit várhat el egy gyermektől az intézmény, képességek és attitűd terén, valamint milyen különbségek írhatók le más reformpedagógiai irányzatokkal összehasonlítva. Kutatásom célja tehát az egyik első demokratikus iskola, a Summerhill gyermekképének megragadása volt, ezzel kapcsolatosan pedig a tanterv rövid összefoglalása, szigorúan arra szorítkozva, ami segíti a sajátos gyermekfelfogás megértését, és mely egy iskola gyermekantropológiájának leírása szempontjából nélkülözhetetlen. Mindezt egy már meglévő séma keretei közt, Németh András és Ehrenhard Skiera A Reformpedagógia és az iskola reformja című 1999-es könyv a különböző reformpedagógia irányzatokat összefoglaló táblázatai alapján. Ezt követően kísérletet teszek a demokratikus iskolák előtörténetének bemutatására, a Summerhill alapvető ideológiájának összefoglalására - természetesen ezt az ezzel rimélő Rousseau idézetekkel -, majd a gyermekkép általános definiálása után mutatom be mindezek szellemében a kutatást céljából kitűzött pontokat.

GYUK IZABELLA

Tudományos újrashasznosítás, avagy mit lehet kezdeni egy rosszul működő kérdőívről?

Kutatásunk eredeti célja az volt, hogy egy olyan kérdőívet találjunk és alkalmazzuk magyar mintán, amellyel a tehetséggondozásban résztvevő tanulók társas megküzdési stratégiáit tudjuk mérni, illetve összehasonlítani az átlagos tanulókéval. A Coleman és Cross által kifejlesztett Student Attitude Questionnaire (SAQ) egyik alskálája pont erre szolgál, így a tavalyi évben azon dolgoztunk, hogy magyarra fordítsuk és kipróbáljuk hazai mintán ezt az ígéretes kérdőívet. 81 középiskolás diák vett részt a magyarra fordított mérőeszköz vizsgálatában, a statisztikai eredmények azonban korántsem voltak biztatóak. A kérdések nem differenciáltak kellőképpen, az alsókala megbízhatósági mutatója pedig elfogadhatatlanul alacsony volt. Így felmerült a kérdés, hogy mit is tegyünk, hiszen nekünk továbbra is szükségünk volt egy hasonló, de megfelelően mérő kérdőívre. Végül a kitöltők felől érkezett pozitív visszajelzéseket és az általunk dolgozott befektetett energiát figyelembe véve úgy döntöttünk, hogy tovább adjunkunk ezzel a kérdőívről, és megpróbáljuk megvizsgálni, hogy vajon mi az oka annak, hogy ennyire gyenge statisztikai értékeket produkál, valamint igyeksznünk egy jól működő mérőeszközzel kifejleszteni belőle. Előadásomban ezt a folyamatot és ennek eredményét szeretném bemutatni.

ISSZK szekció

PARÁK ANDRÁS

SÁNDOR

Digitális drogok: Okostelefonfüggőség

Az okostelefonok eltűlt használata és gyors elterjedésük összetett, és széles körben vitatott téma, amely az elmúlt tíz évben egész társadalmakra kiterjedő jelenség lett. Az első ilyen készülékek már az 1990-2000 közötti időszakban megjelentek, de a bomba 2007-2008 körül robbant, amikor megjelent az első iPhone és az első Androidot futtató telefon. 2018-ban körülbelül másfél milliárd új okostelefonot adtak el a világszerte, és az okostelefonok káros hatásairól egyre több publikáció és könyv születik. A jelenséggel való találkozáshoz azonban még tudományos utánajárás sem szükséges. Elég tenni egy sétát egy forgalmasabb helyen és láthatjuk, hány embertársunk temetkezik okostelefonjába közlekedés, sétálás, vagy akár a szereteteivel töltött program közben is. Egyre több ember érzi úgy, hogy szorítja az telefonjával való kapcsolat, azonban nem tud kitörni belőle. Nem véletlenül, hiszen az okostelefon tudatosan megtervezve használja ki pszichés tulajdonságainkat, hogy ne tudjunk elszakadni tőle és hatékonyan kombinálja a függőség kialakulásához szükséges elemeket, hogy csapdába ejtse a felhasználót. Az előadás során bemutatásra kerül, hogyan alakít ki viselkedési függőséget a felhasználóban az okostelefon és hogy milyen hatással jár ez a felhasználóra nézve.

MAKOVICS GÁBOR

Iskola és motiváció

Az iskolai motivációt számos tényező befolyásolhatja, melyek hatásai a tanulmányi teljesítményben is észrevehetőek. Ilyen faktorok lehetnek a személyes jellemzők és a kognitív képességeken túl a szociális környezetet leíró jelenségek is, mint például az iskolai légkör, a kortársak által elért eredmények és a társas összehasonlítás stratégiája. Az emögött rejlő énfelnagyító vagy énfelcsúszó célzati motivációkat sokat elárulhatnak a diákok iskolai motivációs struktúrájáról. A kutatás célja a társas jellemzők egyénre vonatkozó hatásainak részletesebb bemutatása, fókuszba helyezve a tanulók iskolai motivációját. Ezen tényezők vizsgálata és fejlesztése alapvető fontosságú lehet a tanulási környezet átgondolásában, és általa hangsúlyozhatjuk az iskolai közeg rendszerszemléletű megközelítésének jelentőségét.

Természettudományok szekció

HIDAS ANDRÁS

A Thai-öböl korallszirteinek élővilága és a rá ható veszélyek

A Thai-öböl egy sekély trópusi tenger a Dél-kínai-tengeren, manapság még kevésbé kutatott területnek számít, azonban a komoly környezeti terhelés miatt kutatása kiemelt fontosságú. A környezetszennyezés hatására az élőlényekre rendkívül káros mikroműanyagokkal telített a víz. Az ázsiai országokra jellemző túlnépesedés a tengerek túlhalászásához vezetett, mára a halak mennyisége számottevően csökkent. A parti területek fejlesztése a mangrove erdők kipusztításával járt együtt, aminek következtében a tenger élővilága veszélyeztetetté vált. A sekély víz miatt az óceánok globális felmelegedése fokozottan érzékelhető, annak káros következményeivel együtt, úgymint a korallfehéredés. A Föld tengeri élővilágának 25%-a korallszirtéken él, a korallok diverzitása az esőerdőkéhez hasonlítható. A világ sekély vízi korallszirteinek nagyjából fele már elpusztult, megóvásuk az emberiség szempontjából is létfontosságú, ugyanis emberek százmilliói függenek tőlük.

PLASZKÓ NOEL LÁSZLÓ

A kvantumszámítógépek lehetséges építőkövei

Mezoszkopikus rendszernek nevezzük azokat a nanométer nagyságrendbe eső rendszereket, amelyek a méretüknél fogva átmenetet képeznek a klasszikus és a kvantumos világ között. A mezoszkopikus rendszerek kutatásából nőtt ki magát az a terület, ami az én előadásomnak is témája: a hibrid nanostruktúrák vizsgálata. Normál-szupravezető hibrid nanostruktúrának nevezzük minden olyan mezoszkopikus szerkezetet, amelyben normál (fém) és szupravezető tartományok egyszerre vannak jelen. Új perspektívákkal kecsegtetnek a lehetséges alkalmazások területén az ilyen és ehhez hasonló hibrid nanoszerkezetek. Például, kvantumos integrált áramköröket készíthetünk normál-szupravezető nanostruktúrákból, amelyeknek számos technológiai alkalmazási területe lehet. Ezekben az áramkörökben az elektromos töltés és a mágneses fluxus is kvantumos viselkedést mutat, így lehetőség adódik különböző töltésű és fluxusú állapotok szuperpozíciójának létrehozására. Az ilyen megoldások pedig lehetőséget biztosítanak arra, hogy ezeket az eszközöket a kvantum-számítástechnikában alkalmazzák. Erre kitűnő példa a Josephson-átmenetek felhasználása kvantumbitek (qubitek) készítéséhez. Előadásomban igyekszem bevezetni a hallgatóságot ebbe a különös világba, megvilágítani az imént leírt fogalmak jelentését, és közben aktuális kutatási eredményeinkről is beszámolni.

NAGY ANIKÓ ZSUZSANNA

Az Ecetmuslica nyálmirigyében zajló sejtes önmészto folyamatok

Az ecetmuslica a biológusok egyik legkedveltebb modellszervezete, nem véletlenül. Számos tulajdonsága ideális modellté teszi, hiszen könnyen fenntartható, sok utódot képes létrehozni rövid időn belül, a felnőtt állat pár nap alatt kifejlődik, genetikai állománya jól ismert és könnyen manipulálható, így egy átfogó génadatbázis áll a muslicakutatók rendelkezésére. Az ecetmuslica lárvájának nyálmirigye igen hasznos fejlődés- és sejtbiológiai modellszervez. Eleinte emésztőenzimeket termel, amelyek segítségével a felvett táplálék emésztését kezdi meg. A lárva bábozódása előtt viszont funkciót vált, és a sejtjei egy ragacsos fehérjét kezdenek termelni, amelyet glue-nak nevezünk. A glue membránnal körülvett hólyagocskákban (szekréciós granulumokban) tárolódik a sejten belül. Amikor a lárvát ideális helyet talált a bábozódásához, akkor a nyálmirigysejtjeiből a glue-t kiüríti, hogy a felszínhez (például egy levélhez) ragassza magát, és így biztosítson nyugodt környezetet a formálódó báb fejlődéséhez. A nyálmirigysejtek azonban jóval több glue granulumot termelnek, mint amennyit kiürítenek, felkészülve a váratlan helyzetekre. Ebből következően kiürítésre nem kerülő, ezáltal felesleges glue granulumok maradnak a sejtekben, melyek emésztő enzimeket tartalmazó sejtszervcskékkel (lizoszómákkal) egyesülve kerülnek lebontásra. Ezt nevezzük krinofágiának, mely a sejtes önmészto és egy rég elfeledett, speciális formája. Ennek eredményeként az így nyert építőkövek újabb felépítő folyamatokban használnak fel, mely a sejtek megújulásának esszenciális része.

További érdekességek szekciója

CZINDER VENDEL BENCE

Kiterjesztett valóság megvalósítása Microsoft Kinect segítségével

A modern oktatásban egyre inkább helyet kapnak az informatika által támogatott interaktív megoldások, amelyek segítségével a diákok játékosan és érdekesen sajátíthatják el a tananyagot. A projekt célja egy olyan kiterjesztett valóság homokozó hardveres és szoftveres megvalósítása, amelynek segítségével érdekesebbé tehető a földrajzoktatás oly módon, hogy egy ládában találhatók homok felületére kerül rávetítésre annak éppen aktuális domborzata valós időben, a domborzati térképeken alkalmazott konvencióknak megfelelően. A projekt alapot nyújthat továbbá más témakörökben megvalósítható alkalmazásoknak is.

ÉRSEK CSENGE

Fordítási stratégiák az idő és műfajok függvényében – esettanulmány

Előadásomban két éve tartó empirikus kutatásom eredményeiről számolok be, amelyet a fordítástudomány területén végzek folyamatorientált fókusszal. A kutatás célja fordítószakos hallgatók stratégiáinak feltárása, valamint annak vizsgálata, hogy a fordítóképzés során stratégiáik hogyan változnak különböző műfajú szövegek esetében. A kutatás módszertanilag egy kvalitatív longitudinális esettanulmány, amely a hangosan gondolkodás technikáját és egy képernyőfelvevő programot használ adatgyűjtő eszközként. A kutatás négy magyar és négy finn fordítószakos hallgató részvételével valósul meg. Az eredmények közül az alkalmazkodási stratégiákat szeretném kiemelni előadásomban, illetve a fordítóképzések megfigyelhető hatását a hallgatók fordítási folyamatára. Az adatfelvételek során a különböző műfajú szövegeknél más alkalmazkodási stratégiák (pl. a forrásszöveg vagy a célközönség előnyben részesítése, a szöveg stílusának vagy funkciójának megtartása) voltak dominánsak a résztvevők esetében, valamint a 2. és 3. adatfelvétel során már gyakran utaltak a képzésen tanult különböző fordítási elvekre. A kutatás újdonságértéke, hogy a stratégiákat folyamatorientált fókusszal vizsgálja longitudinális módszerrel, hiszen e területen – különösen Magyarországon – kutatási űr áll fenn.

HERCZEG ZOLTÁN

Hiteléhség és hitelkockázatok a magyar bankrendszerben

Közgazdaságtani elemzésem tágabb célja, hogy bemutassa a magyar lakossági hitelpiac aktuális trendjeit, kiemelve a hitelezési folyamatokat leginkább befolyásoló tényezőket, valamint a miattuk keletkező kockázatokat. Kutatási kérdésem úgy hangzik, hogy a magyar háztartások egyre nagyobb mértékű eladósodásából származó kockázatokat hogyan tudják hatékony módon menedzselni a kereskedelmi bankok, illetve hatósági oldalról a Magyar Nemzeti Bank? Feltételezéseim szerint a bővülő hitelkereslet a robusztus gazdasági növekedés meghatározó forrása, a hatályos makroprudenciális szabályok hatásosan csökkentik az eladósodás rizikófaktorait, azonban más állami intézkedések maradandó torzulásokat eredményeznek a hitelpiacon. Kutatásom fő mondanója, hogy a tőkepiaci rendszerkockázatok elemzése megkerülhetetlen a 2008-as világgazdasági válság tapasztalatainak fényében. Vizsgálatomhoz kvantitatív és kvalitatív eszközöket is felhasználtam: előbbi döntően jegybanki dokumentumok tanulmányozásán, utóbbi pedig egy szakértői interjú válaszain alapszik. Mindezek után elmondható, hogy a jelenlegi hitelezési folyamatok inkább jótékony, mintsem kezelhetetlen veszélyeket hordozó irányba tartanak. A háztartások kamatkockázata viszont annak ellenére, hogy számottevően mérséklődik a fix kamatozású hitelek térnyerésével, még mindig jelentős rizikótényező, hiszen sok esetben csupán egy időbeli késleltetésként realizálódik.

SANTAVECZ ANITA

Képek és fotográfiák Krúdy Gyula Napraforgó című regényében

Krúdy Gyula Napraforgó című regényében komplex módon jelenik meg a képiség, a szöveg reflexív a látványvilág bemutatására. A kutatásomban a regény vizualitás irányából történő olvasásra törekszem. A regényben gyakran olvashatunk festményekről, képekről, fotográfiákról, ábrákról, rajzokról, többféle vizuális médium is megjelenik benne. Nemcsak a beillesztett vizuális médiumok leírásakor, hanem a szereplők bemutatásakor is megjelenik a deskriptív mozzanatokban a képiség, a karakterek gyakran jelennek meg festményként, fotográfiaként bemutatva, illetve az írás képi jellege is kiemelődik a szövegben. A szereplők gyakran egymás arcát, mozdulatait, testét és a tájat is olvassák. A narratív határátlépés jelenségére is láthatunk példát a regényben abban a fejezetben, amikor egy meglevenedő portréről olvashatunk. A regényről nem született eddig a vizualitás felől közelítő elemzés. Egyes tanulmányokban már megjelenik a regény képi világát vizsgáló rész, azonban ezek a megfigyelések inkább villanásszerűek. A kutatásom hiánypótló ebben a tekintetben.

IMK 19

Vendégelőadóink

ORVOS-TÓTH NOÉMI

Sorsunkban élő múlt

Párkapcsolati kudarcok, szorongás, sikertelenség, depresszió. Gyakorta előfordul, hogy hiába keressük a magyarázatot saját történetünkben, nehézségeink gyökerei szüleink, nagyszüleink vagy még távolabbi őseink életébe nyúlnak vissza. A kutatási eredmények megdöbbentőek: felmenőink rég elfeledett traumái bennünk élnek tovább, hatnak ránk, befolyásolják érzéseinket, meghatározzák viselkedésünket. Ha szeretnénk megszabadulni múltunk béklyóitól, fontos megismernünk családunk történetét, feltárni és feldolgozni az örökségbe kapott traumákat.

DR. MÁRKUS ESZTER

Kommunikáció - érzékelés - észlelés - mozgás: a súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek gyógypedagógiai támogatásának alappillérei

A súlyosan-halmozottan fogyatékos emberek gyógypedagógiai támogatása hazánkban meglehetősen rövid múltra tekint vissza. A nevelés-oktatás és fejlesztés a köznevelési jogszabályok szintjén csak 1993 óta hozzáférhető számukra, azt megelőzően elsősorban egészségügyi intézményekben éltek vagy családjuk körében. A súlyos-halmozottan fogyatékoság hátterében rendszerint a korai életkorban bekövetkezett komplex központi idegrendszeri károsodás áll, ritkábban előfordulnak genetikai eredetű tünet-együttesek is. A rendkívül heterogén célcsoport esetében súlyos kommunikációs zavar és súlyos mozgáskorlátozottság figyelhető meg, de gyakran tapasztalunk súlyos mértékű intellektuális képességszavart is, és további társuló funkciózavarokat is (látás-, hallássérülés, autizmus). Az alapvető humán funkciók végrehajtása nehézségekbe ütközik, a járás és a beszéd nem alakul ki, a mindennapos tevékenységek (evés, ivás, testi higiénia tevékenységei, öltözködés, toalett-használat) területén magas támogatási szükséglet mutatkozik. Az emberi fejlődés és minden emberi tevékenység alapja a mozgás, melynek optimális fejlődéséhez a kezdetektől fogva elengedhetetlen a megfelelő érzékelés-észlelés. A gyógypedagógiai támogatás fókuszában a legkorábbi életszakasztól e két terület komplex fejlesztése áll, hogy a gyermek a körülötte lévő világot felfoghassa, megérthesse. A kommunikáció az emberi kapcsolatok alapja, a kölcsönös megértés teszi lehetővé az emberi kapcsolatok működtetését, így a támogatás csak komplex kommunikációs kontextusban valósítható meg. Az előadás egy szükségletközpontú, holisztikus és participatív pedagógiai megközelítést vázol fel, ami nemcsak a célcsoport esetében lehet célravezető.

